

Jacob Ditlev Boje

Sorteringens forglemmelse – og heraf følgende absurditeter
Galgenhumor, hyklery, benægtelse og bortforklaring

Denne artikel omhandler skolens sorteringsfunktion og mere præcist måden, hvorpå denne i dag synes glemmt. Hvor sorteringen tidligere blev tilsløret i form af en meritokratisk ideologi, også udtrykt som en ide om chancelighed, synes tilsløringen i dag at ske gennem en tale om og aktiv bestræbelse på at skabe inklusion for alle. Dermed glemmes, at skolen stadig sorterer. I forlængelse af denne forglemmelse beskriver artiklen, hvordan undervisning af frasorterede unge kan udvikle sig til absurditeter præget af galgenhumor, hyklery, benægtelse og bortforklaring. Artiklen er baseret på erfaringer og projekter i folkeskolen og ungdomsuddannelserne, og teoretisk bygger den på den kritiske uddannelsessociologi.

Dion Rüsselbæk Hansen

Demokratisk (ud)dannelse
- et realiserbart ideal for alle elever?

Formålet med denne artikel er at anlægge et kritisk-analytisk blik på neoliberalismens (arbejds)markedslogik og måden, hvorpå den influerer på en række samtidige problematiseringer, tanker og italesættelser i uddannelsesfeltet, herunder i gymnasieskolen. Hvad jeg vil argumentere for er, at denne logik understøttes af en uddannelsessociologisk og –didaktisk tendens til at omtale, klassificere og identitetstilskrive elever på bestemte måder som følge af deres socioøkonomiske herkomst. Videre argumenterer jeg for, at denne tendens bidrager til opretholdelsen af en problematisk antagelse gående på, at nogle elever ikke interesserer sig for det, de ikke umiddelbart kan se en konkret nytteværdi af, f.eks. demokratiske (ud)dannelsesmæssige anliggender, og at de derfor skal udsættes for en hverdagskompatibel – og dermed ulighedsskabende – didaktik, der hovedsageligt har et instrumentelt sigte.

Christian Helms Jørgensen

Ungdomsuddannelsernes og enhedsskolens bidrag til social ulighed

Indførelsen af enhedsskolen har stået centralt i de nordiske velfærdsstaters indsats for at reducere den sociale ulighed i uddannelsessystemet og i samfundet. I perioden frem til 1990'erne indførte de nordiske lande en udelt grundskole, hvor alle elever skal undervises sammen (Wiborg, 2009). Men ligheden mellem de nordiske lande hører op, når vi ser på ungdomsuddannelserne. Kampen for at samle de erhvervsrettede og de studieforberedende ungdomsuddannelser i en enhedsskole faldt her meget forskelligt ud. Danmark og Sverige udgør yderpolerne, og disse to lande er derfor udvalgt til sammenligning i denne artikel. Sverige realiserede en udelt gymnasieskole, der kunne rumme alle unge, mens ungdomsuddannelserne i Danmark fastholdt en stærk opdeling og social sortering af unge i to forskellige spor. Artiklen sammenligner udviklingen i de to lande og undersøger konsekvenserne af de uddannelsespolitiske reformer i et lighedsperspektiv. Undersøgelsen finder, at der er en modsætning mellem at sikre lighed i adgang til de

videregående uddannelser og at sikre lighed ved at give alle unge mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse og få adgang til beskæftigelse. Det formuleres som et uddannelsespolitisk dilemma mellem lighed i toppen af uddannelsessystemet ('lige adgang til videregående uddannelser') og lighed i bunden af uddannelsessystemet ('uddannelse til alle').

Rikke Brown

Subtile sorteringsprocesser i den linjedelte folkeskole

Linjeorganisering, hvor skolens holddannelse er bestemt af elevernes valg, er blevet fremhævet som redskab til at øge lyst og motivation i folkeskolens udskoling. Rønnelund Skole, som står i centrum for artiklen, har ligesom mange andre danske folkeskoler et heterogent elevoptag, men den har også en særlig – men ikke enestående – historie med en sammenlægning af en skole i et villakvarter og en skole i et almennyttigt boligområde. Artiklen zoomer gennem to interviews ind på seks elever, som alle kommer fra villaskolen, og artiklen handler om deres fortællinger om at komme fra denne skole til den nye udskolingsafdeling beliggende i det almennyttige boligområde – og om her at skulle vælge sig ind og blive til som elev på en af skolens linjer. Eleverne i det ene interview har valgt skolens internationale linje og eleverne i det andet Arts. Med disse fortællinger i centrum viser artiklen nogle af de subtile sorteringsprocesser, der går for sig, når unge "vælger selv" i dagens skole præget af standardiserede målinger og hierarkiseringer.

Pia Frederiksen

Drengene og skolen

Om kønskonstruktioners betydning for læringsadfærd, skolemotivation og videre uddannelse

Denne artikel omhandler det, der i den offentlige debat, i skolen og i uddannelsespolitisk sammenhæng er kaldt 'drengeproblematikken'. Debatten udspringer bl.a. af tal, der viser, at drenge generelt præsterer dårligere end piger i folkeskolen, at en stor gruppe drenge af lærerne betragtes som vanskelige at undervise, og at drenge er i flertal i den gruppe, der ikke får uddannelse ud over folkeskolen. Der argumenteres for, at en vigtig og hidtil underbelyst årsag til, at en relativ stor gruppe af drenge fremstår som 'problematisk' set i et lærings- og uddannelsesperspektiv, må findes i spændingsfeltet mellem disse drenges selvforståelse og kønnede identitet og skolens modsvar herpå.

Artiklen er baseret på to casestudier af drenges selvpræsentationer og interaktioner i danske folkeskoleklasser. Analyserne af disse viser, at drenge, som trækker på stærke versioner af maskulin identitet, ofte forbinder populær maskulinitet med kropslige kompetencer frem for boglige. På den baggrund kan de udvikle en læringshæmmende adfærd og en modstand mod skolens læringsdagsorden. Artiklen konkluderer, at restriktive kønskoder kan hæmme drenges muligheder og arbejde til ugunst for dem ikke bare i folkeskolen, men også i et videre uddannelsesperspektiv.

Jens Christian Nielsen og Helle Rabøl Hansen

"Hvad vil du være?" Skolenarrativets betydning for transition

Uddannelse er blevet en stadig vigtigere social markør for, hvordan ungdomslivet og tilværelsen former sig. Er man ung kræves der plan for det næste skridt. Et skridt der uvilkårligt er forbundet med uddannelse og uddannelsesvalg. Unge forventes at være i og/eller på vej videre i uddannelse, så de formår at kvalificere sig til fremtidig beskæftigelse. Forventninger der understøttes af institutionelle praksisser og politikker, og særligt i relation til den uddannelsesvejledning unge modtager. Det udtrykker overgang som et valg, og samtidigt gøres dette valg til noget, unge ikke kan undslå sig og skal gøre sig parate til. Det har effekter på de unge, der ikke kan leve op til normer om at være i gang og i udvikling. Har man ikke som ung en legitim fremtidsvej i andres og egne øjne, så påvirker det også negativt synet på, hvordan man håndterer tilværelsen som ung her-og-nu. I artiklen undersøges det på baggrund af ungdoms- og transitionsforskning, hvordan betingelser

for unges deltagelse i skole og uddannelse påvirker balancer i ungdomslivet mellem at være og være i vækst, og medvirker til at producere og reproducere social udsathed blandt unge.

Tekla Canger og Lise Aagaard Kaas

Marginaliserede unges fortællinger om skole og fritid

Med udgangspunkt i to livshistoriske, narrative interviews foretaget med unge i en ungdomsskoles heltidstilbud viser vi, hvordan fortællinger om skole og fritid kan bidrage til vores forståelse af unges marginaliseringsprocesser i det almene skoletilbud. Argumentet er, at vi gennem unges livshistoriske fortællinger, og særligt narrativer om alternativer til folkeskolen, kan forstå, hvorfor folkeskolen opleves som utryk og farlig – og dermed også som marginaliserende. I artiklen diskuterer vi, hvordan forskellige arenaer udgør forskellige rammer for unges oplevelser af mestring og inklusion, og hvordan disse arenaer er betinget af hinanden. Derudover konkluderer vi, at viden om kompleksiteten i de unges erfarede og narrerede livshistorier er en betingelse for det pædagogiske arbejde med denne gruppe af unge.